Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

16 iulie 2015 *

„Trimitere preliminară — Libera circulație a mărfurilor — Articolele 34 TFUE-36 TFUE — Măsuri cu efect echivalent — Directiva 94/11/CE — Articolele 3 și 5 — Armonizare exhaustivă — Interzicerea împiedicării introducerii pe piață a articolelor de încălțăminte ce respectă cerințele de etichetare prevăzute în Directiva 94/11 — Reglementare națională care impune menționarea țării de origine pe etichetele produselor transformate în străinătate care folosesc în limba italiană termenul «pelle» — Articole puse în liberă circulație”

În cauza C-95/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunale di Milano (Italia), prin decizia din 20 februarie 2014, primită de Curte la 27 februarie 2014, în procedura

**Unione Nazionale Industria Conciaria (UNIC),**

**Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle, Materie Concianti, Accessori e Componenti (Uni.co.pel)**

împotriva

**FS Retail,**

**Luna Srl,**

**Gatsby Srl,**

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul M. Ilešič, președinte de cameră, domnul A. Ó Caoimh, doamna C. Toader (raportor), domnii E. Jarašiūnas și C. G. Fernlund, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: doamna L. Carrasco Marco, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 15 ianuarie 2015,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Unione Nazionale Industria Conciaria (UNIC), de G. Floridia, de A. Tornato, de M. Mussi, de A. Fratini și de G. P. Geminiani, avvocati;

* Limba de procedură: italiana.

— pentru Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle, Materie Concianti, Accessori e Componenti (Uni.co.pel), de G. Floridia, de A. Tornato, de M. Mussi, de G. Geminiani și de A. Fratini, avvocati;

— pentru FS Retail, de M. Sapio, avvocato;

— pentru Luna Srl, de A. Cattel și de M. Concetti, avvocati;

— pentru Gatsby Srl, de A. Terenzi, avvocato;

— pentru guvernul ceh, de M. Smolek, în calitate de agent;

— pentru guvernul german, de T. Henze și de J. Möller, în calitate de agenți;

— pentru guvernul olandez, de M. Bulterman, de B. Koopman și de H. Stergiou, în calitate de agenți;

— pentru guvernul suedez, de A. Falk, de C. Meyer-Seitz, de U. Persson, de N. Otte Widgren și de K. Sparrman, precum și de L. Swedenborg, de E. Karlsson și de F. Sjövall, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de G. Gattinara și de G. Zavvos, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 23 aprilie 2015,

pronunță prezenta

## Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 34 TFUE-36 TFUE, a articolelor 3 și 5 din Directiva 94/11/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 martie 1994 de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre referitoare la etichetarea materialelor folosite la producerea principalelor componente ale articolelor de încălțăminte destinate vânzării către consumatori (JO L 100, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 14, p. 56) și a articolului 60 din Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (JO L 269, p. 1, denumit în continuare „Codul vamal al Uniunii”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Unione Nazionale Industria Conciaria (UNIC), un sindicat național membru al confederației din industria italiană care reunește și reprezintă cei mai calificați operatori din sectorul tăbăcăriei, și Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle, Materie Concianti, Accessori e Componenti (Uni.co.pel), o asociație a consumatorilor fără scop lucrativ și care urmărește obiective de solidaritate socială, pe de o parte, și FS Retail, Luna Srl și Gatsby Srl, societăți de drept italian, pe de altă parte, cu privire la comercializarea în Italia de articole de încălțăminte care prezintă pe branțuri denumirea generică, în limba italiană, „pelle” (piele) sau „vera pelle” (piele veritabilă), fără vreo mențiune privind țara de origine a produsului.

### Cadrul juridic

*Dreptul Uniunii*

3 Potrivit articolului 8 din Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul standardelor, reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale (JO L 204 p. 37, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 207), astfel cum a fost modificată prin Directiva 98/48/CE a Parlamentului European și a

Consiliului din 20 iulie 1998 (JO L 217, p. 18, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 282, denumită în continuare „Directiva 98/34”), statele membre trebuie, în principiu, să comunice Comisiei Europene, de îndată, orice proiect de reglementare tehnică pe care intenționează să o adopte. De asemenea, acestea înaintează Comisiei o expunere a motivelor care fac necesară elaborarea unei astfel de reglementări, în cazul în care acest lucru nu a fost clarificat suficient în proiectul de reglementare tehnică. Comisia trebuie să notifice apoi, de îndată, celelalte state membre cu privire la proiect și la toate documentele care i-au fost înaintate. Statele membre comunică, de îndată, Comisiei textul definitiv al reglementării tehnice.

4 Potrivit articolului 9 din această directivă, adoptarea proiectului unei reglementări tehnice notificat în temeiul articolului 8 trebuie să se amâne cu trei luni de la data primirii de către Comisie a comunicării proiectului reglementării tehnice. Articolul menționat prevede, printre altele, că această perioadă se prelungește cu șase luni în cazul în care Comisia sau alt stat membru emite un aviz detaliat în sensul că măsura avută în vedere poate crea obstacole în calea liberei circulații a mărfurilor în cadrul pieței interne. Perioada de suspendare se prelungește cu douăsprezece luni în cazul în care, în termen de trei luni de la data primirii comunicării, Comisia își anunță intenția de a propune sau de a adopta un act normativ referitor la subiectul vizat de proiectul de reglementare tehnică.

5 Articolul 24 din Regulamentul (CE) nr. 2913/92 al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului Vamal Comunitar (JO L 302, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 5, p. 58) prevedea:

„Mărfurile în producerea cărora intervin două sau mai multe țări sunt considerate originare din țara în care au fost supuse ultimei transformări sau prelucrări substanțiale, justificată economic, efectuată într-o întreprindere echipată în acest scop și din care a rezultat un produs nou sau care reprezintă un stadiu de fabricație important.”

6 Codul vamal al Uniunii, intrat în vigoare la 31 octombrie 2013, a abrogat Regulamentul nr. 2913/92. Totuși, articolul 60 din acest cod, care are un conținut identic, în esență, cu cel al articolului 24 din Regulamentul nr. 2913/92, se aplică, în temeiul articolului 288 alineatul (2) din codul menționat, numai de la 1 mai 2016.

7 Primul-al treilea considerent, precum și al cincilea și al șaptelea considerent ale Directivei 94/11 prevăd:

„întrucât în anumite state membre există reglementări pentru etichetarea articolelor de încălțăminte care asigură protecția și o bună informare a publicului, precum și protecția intereselor legitime ale industriei;

întrucât neconcordanța dintre aceste reglementări prezintă riscul creării unor bariere în calea comerțului din cadrul Comunității, aducând astfel atingere funcționării pieței interne;

întrucât, pentru a se evita problemele create de diferențele dintre sisteme, trebuie definite cu strictețe elementele unui sistem comun de etichetare a articolelor de încălțăminte;

[…]

întrucât este atât în interesul consumatorului, cât și al industriei de încălțăminte să fie introdus un sistem capabil de a reduce riscul de fraudare prin indicarea cu exactitate a naturii materialelor folosite la producerea principalelor componente ale articolelor de încălțăminte;

[…]

întrucât armonizarea legislației interne este modalitatea potrivită pentru eliminarea barierelor din calea comerțului liber; întrucât acest obiectiv nu poate fi atins de statele membre, în mod individual, la un nivel satisfăcător; întrucât prezenta directivă stabilește doar cerințele ce sunt indispensabile liberei circulații a produselor pentru care se aplică,

[…]”

8 Articolul 1 alineatul (1) al doilea paragraf din această directivă prevede:

„În înțelesul prezentei directive, «încălțăminte» înseamnă toate articolele cu tălpi aplicate destinate acoperirii sau protejării piciorului, inclusiv părțile lor componente comercializate separat, prevăzute la anexa I.”

9 Articolul 2 din această directivă prevede:

„(1) Statele membre iau toate măsurile necesare pentru ca încălțămintea de pe piață să respecte cerințele de etichetare prevăzute în prezenta directivă, fără să se aducă atingere celorlalte dispoziții comunitare relevante.

(2) În cazul în care pe piață este introdusă încălțăminte ce nu respectă dispozițiile referitoare la etichetare, statul membru competent ia măsurile adecvate prevăzute de legislația internă.”

10 Articolul 3 din directiva menționată are următorul cuprins:

„Fără să aducă atingere celorlalte dispoziții comunitare relevante, statele membre nu interzic sau împiedică introducerea pe piață a încălțămintei ce respectă cerințele de etichetare stabilite în prezenta directivă, prin aplicarea unor dispoziții interne armonizate [a se citi «nearmonizate»] ce reglementează procedura de etichetare aplicabilă anumitor tipuri de încălțăminte sau încălțămintei, în general.”

11 Articolul 4 din aceeași directivă prevede:

„(1) Etichetele trebuie să ofere informații despre materialul, determinat conform anexei I, care reprezintă cel puțin 80 % din suprafața părții superioare, a căptușelii și a brantului articolului de încălțăminte și cel puțin 80 % din volumul tălpii exterioare. Dacă niciunul dintre materiale nu reprezintă cel puțin 80 % din produs, se oferă informații referitoare la principalele două materiale componente ale respectivului articol de încălțăminte.

(2) Informațiile sunt menționate pe încălțăminte. Fabricantul sau reprezentantul său autorizat cu sediul în Comunitate poate opta fie pentru pictograme, fie pentru indicații scrise cel puțin în limba sau limbile stabilite de statul membru consumator conform dispozițiilor din tratat, astfel cum este definit și ilustrat în anexa I. Prin dispozițiile lor interne, statele membre asigură o informare corectă a consumatorului cu privire la semnificațiile respectivelor pictograme, având grijă ca aceste dispoziții să nu creeze bariere în calea comerțului.

(3) În înțelesul prezentei directive, etichetarea presupune aplicarea informațiilor prevăzute de aceasta pe cel puțin un articol al fiecărei perechi de încălțăminte. Acest lucru poate fi realizat prin imprimare, lipire, ștanțare sau prin aplicarea unei etichete.

(4) Etichetarea trebuie să fie vizibilă, bine aplicată și accesibilă, iar pictogramele trebuie să fie suficient de mari pentru ca informațiile conținute de acestea să fie ușor de înțeles. Trebuie să fie imposibilă inducerea în eroare a consumatorului prin etichetare.

(5) Fabricantul sau reprezentantul său autorizat stabilit în Comunitate răspunde de furnizarea etichetelor și de acuratețea informațiilor conținute de acestea. Dacă nici fabricantul și nici reprezentantul său autorizat nu au sediul în Comunitate, această obligație revine persoanei responsabile pentru prima introducere pe piața comunitară a încălțămintei. Detailistul răspunde de modul în care încălțămintea comercializată de acesta poartă etichetele corespunzătoare prevăzute în prezenta directivă."

12 Potrivit articolului 5 din Directiva 94/11:

„Informațiile necesare conform prezentei directive pot fi completate, dacă este cazul, cu informații suplimentare aplicate pe etichete sub formă de text. Totuși, statele membre nu pot interzice sau împiedica introducerea pe piață a încălțămintei ce respectă dispozițiile prezentei directive, în conformitate cu articolul 3."

*Dreptul italian*

13 Articolul 3 alineatul 2 din Legea nr. 8 din 14 ianuarie 2013 privind noile dispoziții în ceea ce privește utilizarea termenilor „cuoio", „pelle" și „pelliccia" și a derivatelor sau a sinonimelor acestora (GURI nr. 25 din 30 ianuarie 2013, denumită în continuare „Legea nr. 8/2103") prevede în special că „[e]ste interzisă punerea în vânzare sau comercializarea în alt mod, cu folosirea termenilor «cuoio» [piele finită], «pelle» [piele brută], «pellicia» [piele cu blană] și a derivatelor sau a sinonimelor acestora, ca adjective sau ca substantive, chiar dacă sunt incluse ca prefixe sau ca sufixe în alte cuvinte, sau sub denumirile generice «pellame» [pielărie], «pelletteria» sau «pellicceria» [blănărie], chiar traduse într-o altă limbă decât italiana, a articolelor care nu sunt obținute exclusiv din piei de animale prelucrate special în vederea păstrării caracteristicilor lor naturale și, în orice caz, a altor produse decât cele specificate la articolul 1". Produsele obținute prin prelucrare în alte țări și care poartă mențiunile respective în limba italiană trebuie să fie însoțite în mod obligatoriu de o etichetă care să precizeze țara de origine a acestora.

14 În temeiul acestei reglementări naționale, constituie o prezumție irefragabilă de inducere în eroare a consumatorului comercializarea produselor din piele de altă origine decât cea italiană care poartă mențiuni în limba italiană.

15 Legea nr. 8/2013 nu distinge între mărfurile produse în țări terțe și mărfurile fabricate sau comercializate în mod legal într-un alt stat membru al Uniunii Europene decât Republica Italiană.

16 În temeiul articolului 4 din această lege, încălcarea interdicției de comercializare prevăzute în reglementarea menționată atrage aplicarea unor sancțiuni administrative al căror cuantum este cuprins între 10 000 și 50 000 de euro, precum și punerea sub sechestru administrativ a mărfurilor în cauză.

## Situația de fapt din litigiul principal și întrebările preliminare

17 Printr-o cerere de măsuri provizorii depusă la 27 septembrie 2013 la instanța de trimitere, UNIC și Uni.co.pel au solicitat adoptarea unor măsuri provizorii de urgență împotriva pârâtelor din litigiul principal.

18 Reclamantele din litigiul principal reproșează pârâtelor că au comercializat pe teritoriul italian, cu încălcarea Legii nr. 8/2013, articole de încălțăminte care prezintă pe branțuri denumirea generică, în limba italiană, „pelle" (piele) sau „vera pelle" (piele veritabilă), fără nicio mențiune privind țara de origine a produsului. Publicul ar fi astfel indus în eroare în ceea ce privește originea pielii, atribuindu-i în mod eronat o origine italiană în considerarea mărcii italiene aplicate pe produs. În plus, marcarea

„pelle” sau „vera pelle” aplicată pe branțuri ar face să se înțeleagă în mod eronat că articolul de încălțăminte, în ansamblul lui, inclusiv componentele sale din piele, este de origine italiană, deși situația se prezintă diferit.

19 Prin urmare, reclamantele au solicitat instanței de trimitere să oblige pârâtele din litigiul principal să nu mai pună în circulație pe teritoriul italian astfel de articole de încălțăminte, atunci când acestea nu sunt însoțite de o mențiune care indică țara de origine a pielii utilizate. Reclamantele solicită de asemenea ca această somație să fie însoțită de o penalitate cu titlu cominatoriu.

20 Din decizia de trimitere reiese că unele dintre articolele de încălțăminte care fac obiectul litigiului aflat pe rolul instanței de trimitere sunt produse în țări terțe precum China, astfel cum indică eticheta din plastic aplicată pe talpa exterioară. Cu toate acestea, potrivit reclamantelor din litigiul principal, mențiunea respectivă nu este în conformitate cu prevederile Legii nr. 8/2013, întrucât nu se referă în mod specific la originea pielii ca element al articolului de încălțăminte, ci se referă la originea articolului de încălțăminte în ansamblul său. Astfel, în asemenea împrejurări, aplicarea mențiunii „vera pelle” pe branțuri ar putea determina consumatorul să creadă că aceste articole de încălțăminte, deși produse în străinătate, au fost realizate cu piele de origine italiană. În schimb, în ceea ce privește alte articole de încălțăminte, originea europeană sau extraeuropeană a pielii utilizate ar fi controversată.

21 Instanța de trimitere consideră mai întâi că, potrivit Hotărârii Eggers (13/78, EU:C:1978:182, punctul 25), dispozițiile în discuție ale Legii nr. 8/2013 ar putea să constituie măsuri cu efect echivalent unor restricții cantitative contrare dreptului Uniunii, întrucât o prezumție de calitate legată de situarea pe teritoriul național a întregului proces de producție sau a unei părți a acestuia, care limitează sau dezavantajează astfel procesul de producție ale cărui faze se desfășoară, total sau parțial, în alte state membre, este incompatibilă cu piața unică.

22 Instanța de trimitere solicită de asemenea să se stabilească dacă dreptul Uniunii se opune acestei reglementări naționale numai atunci când ea vizează produsele din piele obținute prin prelucrare și comercializate în mod legal în statele membre sau și atunci când vizează produsele din piele obținute prin prelucrare în țări terțe și care nu au fost comercializate încă în mod legal în cadrul Uniunii.

23 În continuare, instanța menționată ridică problema dacă articolul 3 din Legea nr. 8/2013, care interzice circulația articolelor de încălțăminte ale căror marcaje sunt totuși în conformitate cu cerințele Directivei 94/11, trebuie considerat ca impunând o obligație de indicare a proveniență incompatibilă cu articolul 5 din directiva menționată.

24 În sfârșit, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă Codul vamal al Uniunii și norma potrivit căreia o marfă, în producția căreia au intervenit două sau mai multe țări, este originară din țara în care a avut loc ultima transformare sau prelucrare substanțială nu se opun de asemenea reglementării naționale în discuție în litigiul principal.

25 În aceste condiții, Tribunale di Milano a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolele [34 TFUE-36 TFUE], interpretate în mod corespunzător, se opun aplicării articolului 3 alineatul 2 din Legea nr. 8/2013 – care impune menționarea statului de origine pe etichetele produselor obținute prin prelucrare în alte țări și care folosesc termenul [în limba italiană] «pelle» – cu privire la produsele din piele prelucrată sau comercializată în mod legal în alte state membre ale Uniunii Europene, legea națională menționată având ca rezultat o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative, interzisă de articolul 34 TFUE și nejustificată de articolul 36 TFUE?

2) Articolele [34 TFUE-36 TFUE], interpretate în mod corespunzător, se opun aplicării articolului 3 alineatul 2 din Legea nr. 8/2013 – care impune menționarea statului de origine pe etichetele produselor obținute prin prelucrare în alte țări și care folosesc termenul [în limba italiană] «pelle» – cu privire la produsele din piele obținută prin prelucrare în țări din afara Uniunii Europene și care nu sunt deja comercializate în mod legal în cadrul Uniunii, legea națională menționată având ca rezultat o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative, interzisă de articolul 34 TFUE și nejustificată de articolul 36 TFUE?

3) Articolele 3 și 5 din Directiva 94/11, interpretate în mod corespunzător, se opun aplicării articolului 3 alineatul 2 din Legea nr. 8/2013 – care impune menționarea statului de origine pe etichetele produselor obținute prin prelucrare în alte țări și care folosesc termenul în limba italiană «pelle» – cu privire la produsele din piele prelucrată sau comercializată în mod legal în alte state membre ale Uniunii?

4) Articolele 3 și 5 din Directiva 94/11, interpretate în mod corespunzător, se opun aplicării articolului 3 alineatul 2 din Legea nr. 8/2013 care impune menționarea statului de origine pe etichete, cu privire la produsele din piele obținută prin prelucrare în țări din afara Uniunii Europene și care nu sunt deja comercializate în mod legal în cadrul Uniunii?

5) Articolul 60 din Regulamentul nr. 952/2013, interpretat în mod corespunzător, se opune aplicării articolului 3 alineatul 2 din Legea nr. 8/2013 – care impune menționarea statului de origine pe etichetele produselor obținute prin prelucrare în alte țări și care folosesc termenul în limba italiană «pelle» – cu privire la produsele din piele obținută prin prelucrare în statele membre ale Uniunii Europene sau care nu sunt deja comercializate în mod legal în cadrul Uniunii?

6) Articolul 60 din Regulamentul nr. 952/2013, interpretat în mod corespunzător, se opune aplicării articolului 3 alineatul 2 din Legea nr. 8/2013 – care impune menționarea statului de origine pe etichetele produselor obținute prin prelucrare în alte țări și care folosesc termenul în limba italiană «pelle» – cu privire la produsele din piele obținută prin prelucrare în țări din afara Uniunii Europene și care nu sunt deja comercializate în mod legal în cadrul Uniunii?”

**Cu privire la întrebările preliminare**

*Cu privire la Directiva 98/34*

26 Cu titlu introductiv, trebuie observat că Comisia invocă inaplicabilitatea dispozițiilor Legii nr. 8/2013 în măsura în care acestea au fost adoptate cu încălcarea perioadei de suspendare de trei luni prevăzute la articolul 9 din Directiva 98/34.

27 Comisia afirmă că a primit notificarea Legii nr. 8/2013 la 29 noiembrie 2012 și a indicat, în conformitate cu articolul 9 alineatul (1) din Directiva 98/34, că termenul pentru adoptarea acestei legi trebuia amânat până la 1 martie 2013. Cu încălcarea vădită a acestei dispoziții, Legea nr. 8/2013 ar fi fost adoptată la 14 ianuarie 2013 și ar fi intrat în vigoare la 14 februarie 2013.

28 Cu ocazia ședinței, UNIC și Uni.co.pel au confirmat informațiile furnizate de Comisie și au adăugat că autoritățile italiene au luat măsuri pentru a remedia această încălcare a dispozițiilor obligatorii ale Directivei 98/34 prin abrogarea Legii nr. 8/2013 în temeiul articolului 26 din Legea nr. 161 din 30 octombrie 2014. Potrivit acestei legi de abrogare, o nouă reglementare în materie trebuie adoptată în următoarele douăsprezece luni, cu respectarea obligațiilor de notificare a reglementărilor tehnice prevăzute de Directiva 98/34.

29 În această privință, trebuie amintit că o reglementare tehnică nu poate fi aplicată atunci când nu a fost notificată în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din Directiva 98/34 sau atunci când, deși a fost notificată, aceasta a fost aprobată și pusă în aplicare înainte de expirarea perioadei de suspendare de trei luni prevăzute la articolul 9 alineatul (1) din directiva menționată (a se vedea Hotărârea CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, punctele 41, 44 și 54, precum și Hotărârea Unilever, C-443/98, EU:C:2000:496, punctul 49).

30 În consecință, în cauza principală, îi revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă Legea nr. 8/2013 a intrat în vigoare cu nerespectarea termenului de suspendare prevăzut la articolul 9 din Directiva 98/34. În cazul unui răspuns afirmativ, nerespectarea acestui termen este un viciu esențial de procedură care este de natură să atragă inaplicabilitatea reglementării tehnice în discuție. Astfel cum a arătat și avocatul general la punctele 44-47 din concluzii, articolul 3 alineatul (2) din Legea nr. 8/2013 nu se va putea aplica, într-o astfel de ipoteză, în litigiile dintre particulari.

31 Cu toate acestea, dat fiind că întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub propria răspundere și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență (Hotărârea Melki și Abdeli, C-188/10 și C-189/10, EU:C:2010:363, punctul 27, precum și jurisprudența citată), trebuie să se răspundă la întrebările adresate de instanța de trimitere.

*Cu privire la prima și la a treia întrebare*

32 Prin intermediul primei și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 34 TFUE-36 TFUE, precum și articolele 3 și 5 din Directiva 94/11 trebuie interpretate în sensul că se opun legislației unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice, printre altele, comercializarea componentelor din piele ale articolelor de încălțăminte provenite din alte state membre sau din țări terțe și care, în acest din urmă caz, au fost deja comercializate într-un alt stat membru sau în statul membru în cauză, atunci când aceste produse nu sunt însoțite de o indicație privind țara lor de origine.

33 Dat fiind că aceste două întrebări privesc atât interpretarea dreptului primar, cât și pe cea a Directivei 94/11, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, orice măsură națională într-un domeniu care a făcut obiectul unei armonizări exhaustive la nivelul Uniunii trebuie să fie apreciată în raport cu dispozițiile acestei măsuri de armonizare, iar nu cu dispozițiile din dreptul primar (Hotărârea Gysbrechts și Santurel Inter, C-205/07, EU:C:2008:730, punctul 33, precum și Hotărârea Comisia/Belgia, C-421/12, EU:C:2014:2064, punctul 63).

34 Trebuie astfel, în primul rând, să se analizeze dacă armonizarea efectuată de directiva menționată, în special la articolele 3 și 5 din aceasta, are un caracter exhaustiv.

35 În acest scop, îi revine Curții sarcina să interpreteze dispozițiile respective ținând seama nu numai de termenii acestora, ci și de contextul lor și de obiectivele urmărite de reglementarea din care dispozițiile menționate fac parte (a se vedea Hotărârea Sneller, C-442/12, EU:C:2013:717, punctul 21 și jurisprudența citată).

36 Rezultă din primul-al treilea și al șaptelea considerent ale Directivei 94/11 că aceasta urmărește să definească cu strictețe elementele unui sistem comun de etichetare a articolelor de încălțăminte pentru a se evita problemele create de diferențele dintre legislațiile naționale în această materie, care prezintă riscul creării unor bariere în calea comerțului din cadrul Uniunii. Armonizarea acestor legislații este considerată modalitatea potrivită pentru eliminarea barierelor din calea comerțului liber, întrucât acest obiectiv nu poate fi atins de statele membre, în mod individual, la un nivel satisfăcător.

37 Astfel cum arată avocatul general la punctele 58 și 59 din concluzii, din interpretarea coroborată a articolelor 1 și 4 din Directiva 94/11, precum și a anexei I la aceasta rezultă că directiva nu stabilește cerințe minime în ceea ce privește etichetarea materialelor folosite la producerea principalelor componente ale articolelor de încălțăminte, ci prevede norme exhaustive. Statele membre nu au dreptul, așadar, să adopte cerințe mai stricte.

38 Deși este adevărat că, potrivit articolului 5 din directiva menționată, statele membre pot permite ca „informații suplimentare […] sub formă de text” să fie, „dacă este cazul […] aplicate pe etichete” pentru a „[completa] informațiile necesare conform prezentei directive”, totuși, în conformitate cu același articol 5, statele membre nu pot „interzice sau împiedica introducerea pe piață a încălțămintei ce respectă dispozițiile prezentei directive, în conformitate cu articolul 3”.

39 Rezultă astfel dintr-o interpretare literală a articolelor 3 și 5 menționate anterior, interpretate în lumina obiectivelor Directivei 94/11, că această directivă efectuează o armonizare exhaustivă numai în ceea ce privește conținutul obligațiilor de etichetare a materialelor folosite la producerea principalelor componente ale articolelor de încălțăminte care, odată ce sunt îndeplinite, au ca rezultat interdicția pentru statele membre de a împiedica introducerea pe piață a articolelor respective.

40 Având în vedere aceste considerații, reglementarea națională în discuție în litigiul principal, în măsura în care privește etichetarea componentelor din piele ale articolelor de încălțăminte provenite din alte state membre sau puse deja în liberă circulație pe teritoriul Uniunii, trebuie apreciată exclusiv în raport cu dispozițiile din Directiva 94/11, iar nu cu cele ale dreptului primar.

41 În ceea ce privește, în al doilea rând, aprecierea în raport cu Directiva 94/11, trebuie amintit că măsurile prevăzute pentru liberalizarea schimburilor dintre statele membre precum Directiva 94/11 se aplică în mod identic atât produselor originare din statele membre, cât și produselor provenite din țări terțe, care se află în liberă circulație pe teritoriul Uniunii. În această privință, Curtea a precizat că, în ceea ce privește libera circulație a mărfurilor în interiorul Uniunii, produsele care beneficiază de liberă circulație sunt asimilate în mod definitiv și total cu produsele originare din statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea Tezi Textiel/Comisia, 59/84, EU:C:1986:102, punctul 26).

42 Potrivit articolului 3 din această directivă, „statele membre nu interzic sau împiedică introducerea pe piață a încălțămintei ce respectă cerințele de etichetare stabilite în prezenta directivă, prin aplicarea unor dispoziții interne armonizate [a se citi «nearmonizate»] ce reglementează procedura de etichetare aplicabilă anumitor tipuri de încălțăminte sau încălțămintei, în general”.

43 Conform articolului 4 din Directiva 94/11 și anexei I la aceasta, etichetele acestor tipuri de articole trebuie să ofere numai informații referitoare la materialul utilizat pentru fabricarea lor (piele, piele căptușită, textile sau alte materiale). Prin urmare, o obligație de a indica țara de origine a pielii precum cea impusă prin reglementarea în discuție în litigiul principal nu este prevăzută de această directivă.

44 În această privință, trebuie amintit că Curtea a statuat deja, în ceea ce privește interpretarea articolului 34 TFUE, că indicațiile sau marcarea originii precum cele în discuție în litigiul principal au ca scop să permită consumatorilor efectuarea unei distincții între produsele naționale și produsele importate și să le ofere astfel posibilitatea de a-și exprima eventualele prejudecăți față de produsele străine. În cadrul unei piețe interne unice, cerința privind marcarea originii nu numai că face mai dificilă distribuirea într-un stat membru a mărfurilor produse în alte state membre în sectoarele în cauză, dar are totodată efectul de a încetini întrepătrunderea economică în cadrul Uniunii prin defavorizarea vânzării de mărfuri produse în urma diviziunii muncii între statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Regatul Unit, 207/83, EU:C:1985:161, punctul 17).

45 În plus, rezultă din jurisprudența referitoare la aceeași dispoziție că cerințe lingvistice precum cele impuse prin reglementarea statului membru în discuție în litigiul principal constituie un obstacol în calea comerțului în cadrul Uniunii în măsura în care produsele provenite din alte state membre trebuie să fie însoțite de etichete diferite, ceea ce determină costuri suplimentare de ambalare (Hotărârea Colim, C-33/97, EU:C:1999:274, punctul 36).

46 Având în vedere considerațiile precedente, trebuie să se răspundă la prima și la a treia întrebare că articolele 3 și 5 din Directiva 94/11 trebuie interpretate în sensul că se opun legislației unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice, printre altele, comercializarea componentelor din piele ale articolelor de încălțăminte provenite din alte state membre sau din țări terțe și care, în acest din urmă caz, au fost deja comercializate într-un alt stat membru sau în statul membru în cauză, atunci când aceste produse nu sunt însoțite de o indicație privind țara lor de origine.

*Cu privire la a doua și la a patra întrebare*

47 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a patra întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere urmărește să afle, în esență, dacă articolele 34 TFUE-36 TFUE și articolele 3 și 5 din Directiva 94/11 trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice, printre altele, comercializarea componentelor din piele ale articolelor de încălțăminte provenite din țări terțe și care nu au fost încă comercializate în mod legal pe teritoriul Uniunii, atunci când aceste produse nu sunt însoțite de o indicație privind țara lor de origine.

48 Potrivit înșiși termenilor utilizați de instanța de trimitere, aceste întrebări privesc componentele din piele ale articolelor de încălțăminte provenite din țări terțe și care nu au fost încă puse în liberă circulație pe teritoriul Uniunii, inclusiv, așadar, pe teritoriul italian.

49 În această privință, este necesar să se amintească, în primul rând, că, în conformitate cu articolul 28 TFUE, se interzice impunerea de taxe vamale la import și la export sau a oricăror taxe cu efect echivalent între statele membre, această interdicție fiind aplicabilă atât „produselor originare din statele membre”, cât și „produselor care provin din țări terțe care se află în liberă circulație în statele membre”.

50 În conformitate cu articolul 29 TFUE, se consideră că se află în liberă circulație într-un stat membru produsele care provin din țări terțe, pentru care au fost îndeplinite formalitățile de import și pentru care au fost percepute în statul membru respectiv taxele vamale și taxele cu efect echivalent exigibile și care nu au beneficiat de o restituire totală sau parțială a acestor taxe și impuneri.

51 Din lectura deciziei de trimitere și a dosarului național se pare totuși că articolele în cauză au fost comercializate în Italia și, prin urmare, că acestea au fost puse deja în liberă circulație pe teritoriul Uniunii în sensul articolului 29 TFUE.

52 Or, trebuie subliniat, pe de o parte, că, pentru astfel de articole, răspunsul dat de Curte la prima și la a treia întrebare, la punctele 32-46 din prezenta hotărâre, rămâne aplicabil.

53 Pe de altă parte, dat fiind că a doua și a patra întrebare se referă în mod expres la articole care nu au fost încă puse în liberă circulație pe teritoriul Uniunii, rezultă că aceste întrebări au un caracter ipotetic.

54 În această privință, trebuie amintit că Curtea poate refuza să răspundă la o întrebare preliminară adresată de o instanță națională dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură

ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate (Hotărârea Stark, C-293/10, EU:C:2011:355, punctul 25 și jurisprudența citată).

55 În consecință, trebuie să se constate că a doua și a patra întrebare sunt inadmisibile.

*Cu privire la a cincea și la a șasea întrebare*

56 Prin intermediul celei de a cincea și al celei de a șasea întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 60 din Codul vamal al Uniunii trebuie interpretat în sensul că se opune unei legislații naționale precum cea în discuție în litigiul principal.

57 Cu titlu introductiv, trebuie să se observe că, deși instanța solicită interpretarea articolului 60 din Codul vamal al Uniunii, acest articol va intra în vigoare numai de la 1 mai 2016. În consecință, este necesară pronunțarea cu privire la interpretarea articolului 24 din Regulamentul nr. 2913/92, în vigoare la data faptelor din cauza principală, care are un conținut identic, în esență, cu cel al articolului 60 menționat.

58 Potrivit articolului 24 din Regulamentul nr. 2913/92, în vederea stabilirii taxelor la import sau la export, „mărfurile în producerea cărora intervin două sau mai multe țări sunt considerate originare din țara în care au fost supuse ultimei transformări sau prelucrări substanțiale”.

59 Această dispoziție oferă o definiție comună a noțiunii de origine a mărfurilor, care constituie un mijloc indispensabil pentru a asigura aplicarea uniformă a Tarifului vamal comun, precum și a tuturor celorlalte măsuri adoptate, în vederea importului sau a exportului de mărfuri, de Uniune sau de statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea Gesellschaft für Überseehandel, 49/76, EU:C:1977:9, punctul 5).

60 Rezultă, pe de o parte, că această dispoziție nu vizează conținutul informației destinate consumatorilor prin intermediul elementelor de etichetare a articolelor de încălțăminte.

61 Pe de altă parte, astfel cum arată Comisia, dat fiind că articolul 3 alineatul 2 din Legea nr. 8/2013 nu prevede niciun criteriu care să permită definirea originii produsului în funcție de locul „ultimei transformări sau prelucrări substanțiale” în sensul articolului 24 din Regulamentul nr. 2913/92, trebuie să se constate că decizia de trimitere nu permite identificarea legăturii dintre interpretarea acestui articol 24 și soluția care trebuie dată în litigiul principal în discuție.

62 În măsura în care răspunsul Curții la a cincea și la a șasea întrebare nu este pertinent pentru soluționarea litigiului principal, trebuie să se constate că, ținând seama de jurisprudența citată la punctul 54 din prezenta hotărâre, aceste întrebări sunt inadmisibile.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

63 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

**Articolele 3 și 5 din Directiva 94/11/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 martie 1994 de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre referitoare la etichetarea materialelor folosite la producerea principalelor componente ale articolelor de încălțăminte destinate vânzării către consumatori trebuie interpretate în sensul că se opun legislației unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care interzice, printre altele, comercializarea componentelor din piele ale articolelor de încălțăminte provenite din alte state membre sau din țări terțe și care, în acest din urmă caz, au fost deja comercializate într-un alt stat membru sau în statul membru în cauză, atunci când aceste produse nu sunt însoțite de o indicație privind țara lor de origine.**

Semnături